

**YRITTÄJIEN
100 ESITYSTÄ
HALLITUS-
OHJELMAN
PÄIVITTÄMISEKSI**

#ELVYSUOMI

**Elvy Suomi – Suomen Yrittäjien
100 esitystä hallitus-
ohjelman päivittämiseksi**

**Julkaisija
Suomen Yrittäjät
PL 999, 00100 HELSINKI
puhelin 09 229 221
toimisto@yrittajat.fi**

www.yrittajat.fi

SISÄLLYS

Koronakriisi lisää kasvutoimien välttämättömyyttä	5
Rakennemuutosten tarve on valtava	5
EU-elpymisvälineen panostukset kohdennettava tehokkaasti	6
Toimivat työmarkkinat tukevat koko talouden kasvua	7
Vain kilpailu jalostaa	7
Verotuksen pitää kannustaa yrittämiseen ja työn tekemiseen	8
Yrittäjien 100 esitystä hallitusohjelman päivittämiseksi	9
Kestävän talouden Suomi	11
Hiilineutraali luonnon moni- muotoisuuden turvaava Suomi	11
Suomi kokoaan suurempi maailmalla	12
Turvallinen oikeusvaltio Suomi	12
Elinvoimainen Suomi	14
Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi	18
Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaanottava Suomi	20
Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi	22

JOHDANTO

Koronakriisi lisää kasvutoimien välttämättömyyttä

Yrittäjät julkaisi ennen viime eduskuntavaaleja Kasva Suomi -tavoiteohjelman. Tavoitteemme oli, että 2020-luku olisi kasvun vuosikymmen. Listasimme kymmeniä ehdotuksia, joilla Suomen kasvua voitaisiin vahvistaa.

Ohjelmamme perustui siihen lähtökohtaan, että ilman yrityksiä on mahdoton nostaa työllisyysaste 80 prosenttiin. Korkea työllisyysaste on välttämätön, jotta Suomi selviää 2020-luvulla ikääntymisen kasvattamista hoitokuluista sekä pystyy panostamaan muun muassa sivistykseen, puolustukseen ja ympäristönsuojeluun.

Koronakriisi ei ole tehnyt tyhjäksi tavoitettamme, päinvastoin. Kriisin vuoksi Suomen työllisyys on laskenut, julkinen talous heikentynyt ja velka kasvanut räjähdysmäisesti. On entistäkin suurempi tarve toimille, jotka saavat talouden elpymään ja kasvamaan. Siksi ohjelmamme otsikko on Elvy Suomi.

Koronakriisi on murentanut nykyisen hallitusohjelman perusteita. Ohjelmaa on syytä päivittää ja lisätä kasvu- ja työllisyystavoitteiden kunnianhimoa ja sisältöä.

Elvy Suomi -ohjelmassa päivitämme Kasva Suomi -ohjelman ehdotuksia. Tuomme myös uusia esityksiä, jotka ottavat huomioon koronakriisin iskun yhteiskuntaamme. Esitämme, että hallitus huomioi ehdotuksemme puoliväliriihessään keväällä 2021. Suomi tarvitsee tulevaisuudessa enemmän yrittäjiä ja yrityksiä. Se on tärkeää kaikille suomalaisille, koska yrittäjät luovat työtä ja kasvua. Poliittisten päättäjien tulee kannustaa yrittäjyyteen ja kasvuun sekä palkita yrittäjäriskin ottamisesta.

YRITTÄJYYS ON
SUOMEN VAHVA
TUKIJALKA.

Yrittäjien tavoitteena on helpottaa yrittämistä ja työllistämistä. Esityksiemme toteuttamisella varmistetaan, että Suomen talous toipuu koronakriisistä ja sen aiheuttamasta velkalastista, kasvaa kestävästi, työllisyys vahvistuu ja hyvinvointivaltion perusta lujittuu. Yrittäjyys on Suomen vahva tukijalka.

Rakenneuudistusten tarve on valtava

Covid-19-epidemian ja sen rajoittamistoimien seurauksena Suomen talous heikkenee 2020 voimakkaasti. Vaikka epidemia menisi ohi, lähivuosien näkymät ovat heikot. Tämä johtuu etupäässä työpanoksen supistumisesta ja maailmantalouden epävarmuudesta. Tulevina vuosina työikäisen väestön määrä vähenee. Lisäksi vie aikansa, että osallistumisaste saadaan koronakriisin jälkeen jälleen nousuun. Kriisin seurauksena työttömyys nousee ja työttömyysjaksot pitenevät. Rakenteellinen työttömyys kasvaa.

Lähivuosien kasvunäkymää varjostaa myös pääomakannan vanheneminen. Seuraavat pari vuotta ovat investointiaktiivisuuden valossa heikkoja. Kansakunnan potentiaalisen kasvun mahdollisuudet heikkenevät.

Julkinen talous vajoaa syvästi alijäämäiseksi, ja julkinen velka kääntyy jyrkkään nousuun. Osa velan kasvusta on perusteltua, jotta kriisin seurauksia voidaan pehmentää yrityksille ja työntekijöille. Seuraavien vuosien vaimea talouskasvu ei kuitenkaan riitä palauttamaan julkisen talouden tilannetta edes kriisiä edeltävälle tasolle. Julkisen talouden kestävyysongelma on entistäkin pahempi.

SUOMI TARVITSEE TARJONTAPUOL- LEN RAKENNE- REFORMEJA.

Rahapolitiikassa on tehty paljon kasvun vauhdittamiseksi ja epävarmuuden hälventämiseksi. Taloutta tuetaan runsaalla rahan määrän tarjonnalla ja ennätysalhaisilla ohjauskoroilla. Myös rahoitusmarkkinoiden sääntelyä on kevennetty, mutta ei riittävästi. Rahoitus ei kohtaa tehokkaasti yritysten ja kuluttajien tarpeita.

Kansallisessa finanssipolitiikassa tilanne on ongelmallisempi. Koronakriisiin on pitänyt reagoida julkisia menoja lisäämällä, mutta on unohtunut, että kaikkien julkisten menojen lisääminen ei ole kasvua lisäävää politiikkaa – julkiset menot ja investoinnit syrjäyttävät yksityisen sektorin aktiviteettia. Uskottava talouspolitiikka vaatii ohjelman velkasuhteen kääntämiseksi alenevalle uralle.

Tarvitaan suunnitelma julkisen sektorin menojen priorisoinnista ja julkisen sektorin koon pienentämisestä. Paikallishallinnon rooli on avainasemassa. Suomen julkinen sektori on yksi OECD- ja EU-maiden suurimmista. Suuri julkinen sektori hidastaa talouskasvua ja rapauttaa hyvinvointivaltiomme perustaa. Julkisten menojen taso määrittelee pitkälti verorasituksen tason, ja sillä on taas vaikutusta kansantalouden kasvuun.

Vastuullinen hallitus tekee ensin julkisia menoja sitovan suunnitelman ja sen jälkeen lupaa alentaa veroja. Ei ole kestävä, että veronalennukset rahoitetaan lisävelalla. Ikärakenteen muutoksen vuoksi kuluva vuosikymmen on haaste kansantaloudelle. Jos julkisen talouden rakenteita ei uudisteta, velka- ja verotaakka kasvavat kohtuuttomiksi.

Talouden kasvua rajoittavat myös rakenteelliset jäykkyydet, jotka aiheuttavat kitkaa toimeliaisuuteen. Ikääntymisen seurauksena tarvitsemme rakenteidemme uudistamista nostamaan kasvupotentiaalia. Suomi tarvitsee tarjontapuolen rakennereformejja, kuten kilpailun esteiden purku, yksityistäminen, työmarkkinoiden joustavoittaminen, työperäisen maahanmuuton helpottaminen ja kannustava verojärjestelmä.

EU-elpymisvälineen panostukset kohdennettava tehokkaasti

EU:n elpymispaketti sisältää rahoituskehiksen 2021–2027 sekä elpymisvälineen. Se on olennainen kokonaisuus, sillä Eurooppa on suomalaisille yrityksille ensiarvoisen tärkeä markkina-alue.

Kansallisessa elvytysuunnitelmassa yritykset on huomioitava, jotta ohjelma on aidosti vaikuttava. Vihreä siirtymä ei onnistu ilman yrityksiä. On tarpeen panostaa rakennusten energiatehokkuuteen, kiertotalouteen, materiaalitehokkuuteen ja vähäpäästöisten ratkaisuiden tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotoimintaan.

Digitalisaatioon panostaminen on myös välttämätöntä. EU:n tukipaketin avulla voidaan panostaa viranomaispalveluiden digitalisointiin tavalla, jossa yritykset saavat suuremmat hyödyt esimerkiksi digitalisoidessaan taloushallintoa ja muita tukitoimia.

Iso kokonaisuus liittyy osaamiseen ja työmarkkinoihin. Kohtaanto-ongelma on yhä olemassa. Panostukset oppisopimusjärjestelmään ja työpaikkakoulutuksen tukemiseen ovat tarpeen. Työvoiman tarjonnan tehostamisen näkökulmasta työvoimapalveluiden lisäresursointia tulisi elvytysrahalla tukea. Myös työntekijän palkkaamiseen liittyvien tutkimuotojen tehostamiselle on kriisin jälkeisenä aikana tarve.

Toimivat työmarkkinat tukevat koko talouden kasvua

Suomi tarvitsee toimivat työmarkkinat, joilla saavutetaan korkeampi työllisyys. Työmarkkinoista on huolehdittava johdonmukaisesti. Työlainsäädäntö ja sen kehittäminen ovat merkittävässä asemassa. Strategiseksi tavoitteeksi on otettava työllistämisen helpottaminen ja työllisyysasteen nostaminen. Työllistämistä vaikeuttavista lainsäädäntömuutoksista on pidättäydyttävä. Kansainväliset esimerkit osoittavat, että uudistamalla työmarkkinoiden rakenteita mainitut tavoitteet saavutetaan.

Yhteiskunnan rakenteet luodaan lainsäädännöllä. Ne eivät voi olla kiveen hakattuja, kun toimintatavat työn tekemisessä teknologian kehittyessä muuttuvat.

Suomessa on alle 90 000 työnantajayritystä. Trendi on ollut laskeva. Työnantajaliittoihin kuuluu noin 20 000 yritystä, joissa työskentelee keskimäärin 50 työntekijää. Työnantajaliittoihin kuulumattomia järjestäytymättömiä yrityksiä on noin 70 000, joista noin 50 000 on velvollisia noudattamaan yleissitovaa työehtosopimusta. Näissä yrityksissä on keskimäärin viisi työntekijää.

Yritykset ovat siis hyvin erilaisia. Tässä on perussy sille, miksi tarvitaan enemmän yrityskohtaisuutta työehtojen sääntelyyn. Tällä hetkellä työpaikkasopimisen mahdollisuudet ovat rajatuimmat juuri pienissä järjestäytymättömissä yrityksissä. Käytännössä lainsäädäntö estää sopimista niissä yrityksissä, joissa luottamus ja tiedonkulku ovat tutkimusten mukaan kaikkein parhaalla tolalla.

On oivallettava, että työlainsäädäntö on markkinoiden toiminnan sääntelyä, joka vaikuttaa työn kysyntään, työn tarjontaan ja työmarkkinoiden dynamiikkaan ja sitä kautta työllisyysasteeseen sekä rakenteellisen työttömyyden tasoon. Tässä Elvy Suomi -ohjelmassa esitämme toimenpiteitä, joilla työmarkkinoiden toiminta parane.

Vain kilpailu jalostaa

Kilpaillut markkinat ovat veronmaksajan etu. Julkiset hankinnat, soteuudistus tai julkisen sektorin pyrkimykset tulla kilpailulle markkinoille ovat teemoja, joihin hallitus voi vaikuttaa.

Esimerkiksi hallituksen esityksessä sosiaali- ja terveystalouden uudistukseksi maankunnan mahdollisuus tehdä vähäriskistä liiketoimintaa on poistettava. Myös vaade riittävästä omasta palvelutuotannosta johtaisi käytännössä markkinoille tulon esteisiin. Vaatimus myös rajoittaisi olennaisesti maakuntien itsehallintoa.

Kaikissa palveluissa järjestämisvastuullisen on otettava vastuu toimintaympäristön ja markkinoiden kehittämisestä. Julkisen toimijan vastuulla on tarvittaessa luoda markkinat ja kehittää niitä sekä käydä aitoa vuoropuhelua markkinatoimijoiden kanssa monituottajaympäristössä. Kilpailu varmistaa tehokkaimmat tuotantotavat.

Valtioneuvosto hyväksyi kansallisen hankintastrategian. Julkisen sektorin kannattaa hyödyntää työkaluja ja ratkaisuja, jotka edistävät yrittäjyyttä ja tukevat elinkeinopoliittisia tavoitteita. Dynaamiset aluetaloudelliset ja markkinoiden kehittymiseen liittyvät vaikutukset on huomioitava kaikessa lainsäädännössä.

Yrittäjät pitää hankintalakia onnistuneena. Laki huomioi kotimaisen pk-yrittäjyyden.

On tärkeää, että lain mahdollisuudet otetaan käyttöön. Lainsäädännöllä ei tule sallia epätervettä kilpailua, joka suosii julkista sektoria.

Esimeriksi kuntayhtiöiden omistus pohja on paisunut. Kilpailuttamisen kiertämiseksi osuuksia markkinoidaan kunnille. Tämä synnyttää kunnallisen rinnakkaistalouden. Yrityksillä ei ole pääsyä kilpailuun, mikä jarruttaa elinvoiman syntymistä.

Kilpailuneutraliteetti tarkoittaa tasapuolista kilpailuasetelmaa yksityisen ja julkisen elinkeinotoiminnan välillä. Ilman sääntelyä julkinen sektori voi kilpailla yritysten kanssa, mutta ilman riskiä konkurssista sekä altistusta kilpailulle ja veroetujen turvin.

Verotuksen pitää kannustaa yrittämiseen ja työn tekemiseen

Suomen kokonaisveroaste on liian korkea. Meillä verotetaan toimeliaisuuden näkökulmasta vääriä kohteita. Verotuksen tulee aina edistää ja kannustaa työn tekoa ja yrittämistä. Työllä ja yrittämisellä hankittu vaurastuminen on tavoiteltavaa.

Yritystoiminnan kannalta olennaista on verotuksen ennakoitavuus ja johdonmukaisuus. Poukkoileva veropolitiikka luo epävarmuutta yritysten toimintaympäristöön ja siten vaikeuttaa liiketoimintaa ja investointeja.

Verotuksen painopistettä tulee edelleen siirtää työn ja yrittämisen verotuksesta välilliseen verotukseen ja negatiivisia ulkoisvaikutuksia tuottavan toiminnan verottamiseen. Näin taataan, että Suomi pystyy pitämään kiinni yritysten kilpailukyvvystä.

**VEROTUKSEN
TULEE AINA
EDISTÄÄ JA
KANNUSTAA
TYÖN TEKOA
JA YRITTÄ-
MISTÄ.**

Yhteisöveron taso tulee säilyttää kilpailukykyisenä, jotta Suomi on potentiaalinen kohde myös kansainväliselle pääomalle ja investoinneille. Korkea yhteisövero myös vääristää rahoituspäätöksiä suosien vierasta pääomaa suhteessa omaan. Verotuksen tulee kohdella yritystoimintaa mahdollisimman tasapuolisesti yritysmuodosta riippumatta. Yrittäjävähennys on osoittautunut toimivaksi järjestelmäksi, ja se on kohdentunut erityisesti alle 55 000 euroa ansainneille elinkeinonharjoittajille.

Listaamattomissa osakeyhtiöissä yrityksen ja osakkaan veroa tulee tarkastella kokonaisuutena. Vaikka yhteisöverokanta olisi kilpailukykyinen, mutta osinkoverotus olisi korkea, verotus ei kannusta yrittäjyyteen. Kun voittoa verotetaan sekä yrityksen että osakkaan tasolla, on kyse kahdenkertaisesta verotuksesta. Järjestelmän uudistamisessa yrittäjäriski pitää ottaa huomioon. Yrittäjäriski eroaa sijoittajariskistä.

Ansiotuloverotuksen progressiota on kiristetty voimakkaasti, ja kevennykset on toteutettu lähinnä vähennyksiä kasvattamalla. Jatkossa ansiotuloverotusta pitää keventää progressiota lieventämällä, kun se on fiskaalisesti mahdollista. Välittömästi tulee luopua keinoitekoisesta solidaarisuusverosta ja pääomatuloverotuksen progressiosta. Perintö- ja lahjaverotukseen 2011 jälkeen tehdyt kiristykset on peruttava.

On perusteltua verokeinoin ohjata taloudellista toimintaa ilmastoystävällisempään suuntaan, mutta liikenteen osalta on muistettava, että tavaraliikenne kulkee valtaosin dieselpolttoaineella. Jo nyt Suomessa dieselin verotus on Euroopan korkeimpia eikä vaihtoehtoista teknologiaa ole vielä vuosiin saatavissa. Veroratkaisuilla ei saa heikentää kuljetusyritysten ja kansantalouden kilpailukykyä.

YRITTÄJIEN 100 ESITYSTÄ HALLITUS- OHJELMAN PÄIVITTÄ- MISEKSI

Hallitusohjelma kirjoitettiin kesällä 2019. Sen jälkeen koko maailma mullistui, kun koronapandemia vyöryi yli maapallon. Tässä asiakirjassa on Yrittäjien 100 ehdotusta hallitusohjelman päivittämiseksi ja vauhdittamiseksi. Kappalejako vastaa hallitusohjelman kappalejako.

**KESTÄVÄ
TALOUS**

**HIILI-
NEUTRAALI
SUOMI**

KESTÄVÄN TALOUDEN SUOMI

- 1.** Yhteisöveron taso tulee säilyttää kilpailukykyisenä. Listattujen ja listaamattomien yhtiöiden voitonjaon verotuksen tasoa ei saa kiristää.
- 2.** Yrittäjävähenys tulee säilyttää.
- 3.** Perintö- ja lahjaverotukseen 2011 jälkeen tehdyt kiristykset on peruttava.
- 4.** Yritysten hallinnollista taakkaa lisääviin uudistuksiin on suhtauduttava pidättyväisesti. Jos uusia velvoitteita annetaan, yrityksille on annettava kohtuullinen lisäaika muutoksiin valmistautumisessa.
- 5.** Listaamattomien osakeyhtiöiden työntekijöilleen suuntaamien osakeantien, eli henkilöstöantien, verotusta on helpotettava pikaisesti. Henkilöstöannin tarkoituksena on kannustaa henkilökuntaa omistamaan yhtiön osakkeita ja sitouttaa työntekijöitä yritykseen ja kasvattamaan yrityksen arvoa.
- 6.** Yritysten omistajanvaihdosten alueelliseen ja valtakunnalliseen edistämiseen tarvitaan jatkuva rahoitus projektituontoisena sijaan.
- 7.** Omistajanvaihdosten todelliset vuosittaiset lukumäärät tulee selvittää luomalla verohallinnossa järjestelmä, jossa tarkastellaan mm. yritysverotietoja.
- 8.** Liikunta- ja kulttuuriedun verovähennysoikeus pitää sallia myös toiminimiyrittäjille. Elinkeinoverolakia on muutettava

niin, että yksityinen liikkeen- ja ammatinharjoittaja saisi tehdä verovähennyksen omaehtoisesta liikunta- tai kulttuuri-toiminnasta.

9. Toiminimiyrittäjän asema poikkeaa yhtiömuotoisten yritysten omistajayrittäjistä siinä, että yksityinen elinkeinonharjoittaja ei voi vähentää sairaan lapsen hoitajan palkkaa yrityksen verotuksessa. Tämä pitää sallia myös toiminimiyrittäjälle.

10. Parafiinisen dieselöljyn verotuen poistaminen nostaa dieselin pumppuhintoja. Parafiinisen dieselöljyn verotuen poistoa tulee käsitellä osana liikenneverotuksen kokonaisuudistusta. Näin verotuen poistoa olisi mahdollista suunnitella kustannusneutraalilla tavalla ja välttää kuljetuskustannuksien nousu.

HIILINEUTRAALI LUONNON MONI- MUOTOISUUDEN TURVAAVA SUOMI

11. Kunnissa on saatava itse päättää asukasjätehuollon järjestämistavasta. Jätelain uudistamisen yhteydessä kuitenkin varmistetaan, että jätelakia noudatetaan silloinkin, kun kuljetukset on annettu kiinteistöhaltijan järjestettäväksi. Ympäristön kannalta merkittävät innovaatiot syntyvät yrityksiin avoimilla markkinoilla.

12. Yrityshankkeiden ja kunnille tärkeiden investointien valituslupaprosesseja on nopeutettava.

13. Rakentamisen laatua ja valvontaa on parannettava. Lisäksi on selkeytettävä vastuuta erityisesti maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksessa. Rakennushankkeen suunnittelijoiden ja urakoitsijoiden on vastattava työnsä laadusta. Tämä sisältää vastuun rakennusvirheistä ja niiden korjaamisesta.

SUOMI KOKOAAAN SUUREMPI MAAILMALLA

14. Suomen on tuettava EU:ssa rahoitusratkaisua, joka turvaa tutkimustoimintaan suunnatun Horisontti Eurooppa-puiteohjelman ja Erasmus+-ohjelman rahoituksen. Näin turvataan pk-yritysten mahdollisuudet päästä paremmin mukaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-ohjelmiin.

15. Oikeusvaltioperiaate on sisällytettävä EU-rahoituksen ehtoihin, kun päätetään monivuotisista rahoituskehityksistä. Jäsenmaat eivät saa estää sen käyttämistä kevein perustein.

16. Ehdotusta käännetystä määränemistöpäätöksenteosta Eurooppa-neuvostossa on kannatettava.

17. Suomen on ajettava EU:lle rahoituskehystä, joka panostaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, turvaa EU-toiminnot ja mahdollistaa joustavasti uusien tavoitteiden luominen. Suomen maksuosuus on pidettävä kohtuullisena. Rahalle edellytetään saatavan kotimaista vastinetta ja eurooppalaista lisäarvoa.

18. Euroopan komission esitystä Schengen-järjestelmän uudistamiseksi on

tuettava. Uuden Schengen-strategian olisi tiukennettava tilapäisten rajatarkastusten käyttöönottomahdollisuuksia. Sen on myös luotava yhtenäinen toimintamalli sisämarkkinoiden jatkuvuuden turvaamiseksi poikkeustilanteissa.

19. EU:lle on luotava uusia työkaluja sääntelyn järjeistämiseen ja sääntelytaakan keventämiseen. Yhtään uutta sääntelyä ei pidä tehdä, jos ei samalla luovuta jostain sääntelystä. Yksi sisään, yksi ulos -työkalu on otettava käyttöön.

TURVALLINEN OIKEUSVALTIO SUOMI

20. Pitää ottaa käyttöön pk-yritystesti kaikilla hallinnonaloilla. Pk-yritystesti arvioi eri sääntelyvaihtojen vaikutukset pieniin ja keskuuriin yrityksiin. On oltava mahdollisuus mikroyrityspoikkeukseen, jonka mukaisesti sääntelyä ei uloteta kaikkein pienimpiin yrityksiin, jos se ei ole perusteltua.

21. Paremmasta sääntelystä on luotava kokonaisvaltainen ja kunnianhimoinen toimintaohjelma, ja sitä on noudatettava kaikilla hallinnonaloilla.

22. Tarvitaan sääntely, joka rajoittaa yrityksille tarjottavia pikaluottoja.

23. Perintälakia on muutettava niin, että myös yrityssaatavien perintäkuluille säädetään enimmäiskulut.

24. Maksuhäiriömerkintöjen tallennusaikoja on lyhennettävä ja yhdenmukaistettava ottaen huomioon myös velkojien intressit.

Vapaa
ja
vakaa.

Reilu
kilpailu
toteutuu.

On tarjolla
tarvittaessa
apua.

Riskin
ottamisesta
palkitaan.

On osa
avoimia
markkinoita.

Oikeusvaltio,
ei korruptiota.

Pienikin
voi
 pärjätä.

Minkälainen on

HYVÄ MAA YRITTÄÄ?

Kohtelee
kaikkia yhden-
vertaisesti.

Kantaa
ylisukupolvista
vastuuta.

Työmarkkinat
toimivat.

On korkea
osaaminen.

Ei verota
hengiltä.

Infra
toimii.

Julkinen
sektori
ei häiritse
markkinoita.

Konkurssin
jälkeen
saa uuden
mahdollis-
suuden.

25. On tehtävä lainsäädäntöä, joka mahdollistaa aloittavalle yrittäjälle oikeuden saada yritystoiminnan harjoittamisen kannalta välttämättömät peruspalvelut.

26. Yrittäjien mahdollisuutta uuteen alkuun epäonnistumisen jälkeen on parannettava. On helpotettava yrittäjien pääsyä velkajärjestelyyn. Yrityssaneerauslakia tulee muuttaa niin, että pienillä yrityksillä on tosiasiallinen mahdollisuus päästä järjestelyyn.

27. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle on annettava mahdollisuus valvoa maksuehtolainsäädännön noudattamista kohtuullisten maksuaikojen turvaamiseksi, jotta suuret yritykset noudattaisivat lain mukaista 30 päivän maksuaikaa eivätkä yksipuolisesti sanelisi pidempiä maksuaikoja.

ELIN- VOIMAINEN SUOMI

28. Kuntien palvelutuotannossa on otettava laajasti käyttöön mikro- ja pk-yritykset huomioiva monituottajamalli. Kuntien on hoidettava elinvoimapalveluita yhdeltä luukulta, läheltä ja sujuvasti. Kuntia pitää kannustaa yhteistyöhön elinvoimapalveluiden tuottamisessa esimerkiksi kehittämissyhtiöiden kautta.

29. Yritysvaikutusten arviointi osana päätösten valmistelu- ja seurantaprosessia on varmistettava tarvittaessa lainsäädännöllä.

30. Maakunnalliset selviytymissuunnitelmat tulee valjastaa maakuntien ja kuntien elinkeinopolitiikan tehokkaaksi tueksi.

31. Yrittäjille on tarjottava koko maassa kattavasti neuvontaa yrityksen perustamiseen, omistajanvaihdoksiin sekä yritystoiminnan kehittämiseen ja kasvattamiseen.

32. Yritysten riittävät ja tarkoituksenmukaiset kansainvälistymispalvelut on varmistettava. Team Finlandin ja Business Finlandin palveluiden saavutettavuus ja tarkoituksenmukaisuus koko maassa on taattava.

33. Maatalouden ja elintarviketeollisuuden ympärille on luotava elinvoimaa vahvistavia osaamiskeskittymiä tuottajien, teollisuuden ja oppilaitosten välille.

34. Kilpailullisuuden ja ravintolayrittäjyyden lisäämistä on edistettävä myös alkoholipolitiikalla. Vahvempien alkoholijuomien ulosmyynti pitää sallia ravintoiloissa.

35. Tulee selvittää, voidaanko lainsäädännöllä edistää kaksoiskuntalaisuutta veroastetta nostamatta.

36. On varmistettava riittävät tietoliikenneyhteydet koko maassa. Ilman yhteyksiä etätöiden tekeminen on mahdotonta.

37. Suomi sai EU:n koronaneuvotteluissa merkittävästi rahaa maaseudun kehittämiseen ja harvaan asutuille alueille. Näitä rahoituslähteitä on käytettävä monipaikkaisen työn ja yrittäjyyden edistämiseen.

38. Metropolialueen vetovoimaisuutta tulee kasvattaa luomalla kilpailukykyinen toimintaympäristö kansainväliselle yritystoiminnalle. Kasvava metropoli tarvitsee panostusta yritysten kilpailukykyyn parantamiseen, asumiseen, liikenteeseen, koulutukseen ja työvoiman saatavuuteen.

39. Harvaan asutuilla alueilla ja saaristossa on turvattava ihmisten oikeudet peruspalveluihin hyödyntämällä monituottajamallia.

40. Yritysten ja kuntien hankintaosaamisen vahvistamiseksi hankintaneuvonnan valtionavustus tulee varmistaa. Rahoitus kohdentuu suoraan yrityksiin ja hankintayksiköihin eri puolille Suomea.

**KOKOAN
SUUREMPI
TURVALLINEN
ELIN-
VOIMAINEN**

Sydän mukana yrittämisessä

TÄTÄ ON SUOMALAINEN YRITTÄJYYS

286 042

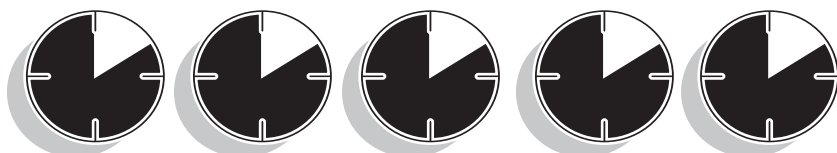
Yritystä rakentaa maamme joka päivä.

Lähes 70 prosenttia Suomen yrittäjistä on yksinyrittäjiä.

Suomen yrittäjistä toimii maailmalla.

44%

yrittäjistä työskentelee yli 50 tuntia viikossa.

1 400 000

ihmistä teki töitä Suomen yrityksissä ja luo verotuloja.

93%

kaikista yrityksistä
työllistää alle 10 henkeä.

1/5

yritysten kasvusta tulee
digitalisaation ansiosta.

Yrittäjien keski-ikä on

47

vuotta.

REILU

1/5

yrittäjistä on
pienituloisia.

Yritysten toimipaikkojen sijainnin kolmen kärki:

Pirkanmaa

Varsinais-Suomi

Uusimaa

VAIN

0,2%

Suomen yrityksistä on
suuryrityksiä.

Lähteet: Tilastokeskus 2018 / Pk-yritysbarometri kevät 2019, Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj, työ- ja elinkeinoministeriö / Yrittäjägallup 2017, TNS Kantar Oy / Tutkimus suomalaisten pk-yritysten digitaalisten työkalujen käytöstä 2017, Prior Konsultointi, Elisa ja Suomen Yrittäjät / Yksinyrittäjäkysely 2019

41. Valtion ja kuntien yhteishankintayksikön Hansel Oy:n on kehitettävä entistä painokkaammin markkinoita. Päämääränä on oltava pk-yritysmuonteinen hankintapolitiikka. Hanselin tavoitteeksi asetetaan, että sen sopimustoimittajista 75 prosenttia on pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

42. Hankintalainsäädäntö on onnistunut ja se huomioi pk-yrityksyyden. Lakia on silti syytä korjata siten, että säädetään viiden prosentin vähimmäisomistusraja määrittämään, milloin hankintayksikölle syntyy määräysvalta yhtiöön. Vähimmäisomistusrajalla parannetaan kuntayhtiöiden omistajaohjausta.

43. Inhouse-rajat (sekä prosentti- että eumääräinen) on säilytettävä nykyisellään.

44. Kuntien täytyy siirtymäajan kuluessa vetäytyä järjestelmällisesti markkinoilta, joilla on tai joille on todennäköisesti syntymässä yksityistä tarjontaa. Kunnan toimialaa koskevaa sääntelyä on selkeytettävä niin, että se rajoittaisi tiukemmin kuntien toimimista markkinahäirikönä.

45. Pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin pitää edistää vuoropuhelulla markkinoiden kanssa, panostamalla yritysten hankintaosaamiseen sekä jakamalla hankinnat tarkoituksenmukaisiin osiin ja valitsemalla useampi toimittaja.

46. On selvitettävä mahdollisuudet lyhentää ulosottooperusteen vanhentumisaikaa, saatavan lopullisen vanhentumisen aikaa sekä lyhentämisen vaikutuksia.

47. On selvitettävä kattavasti yrittäjän uuden alun esteenä olevat luvanvaraisen elinkeinojen edellytykset ja purettavat turhat yrittämisen esteet.

48. Perintälakia pitää muuttaa niin, että myös yrityssaatavien perintäkuluille säädetään enimmäismaksut.

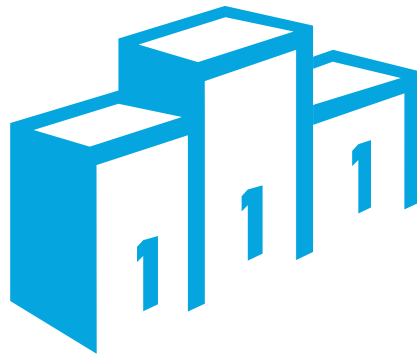
49. Kansallista yritysvastuulakia ei pidä säätää, vaan sääntely on toteutettava EU:n tasolla. Pk-yrityksille ei pidä säätää kansallisia lisävelvoitteita eikä lisätä yrityksille aiheutuvia kustannuksia.

50. Yksinyrittäjän riskiä palkata ensimmäinen työntekijä on madallettava luomalla hallinnoltaan mahdollisimman kevyt tuki ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Yksinyrittäjien rekrytuskokeilu kannattaa ulottaa myös 2–3 henkeä työllistäville yrityksille esimerkiksi portaittain alenevana.

51. Sääntelyä tulee uudistaa antamalla työehtosopimuksen joustomahdollisuudet kaikille. Lisäksi työllistämistä on helpotettava lisäämällä mahdollisuuksia sopia ylityö- ja sunnuntaityökorvauksista, luopumalla takaisinottovelvollisuudesta ja säätämällä ensimmäinen sairauspäivä palkattomaksi.

52. Tarvitaan joustavampi mahdollisuus yhdistää yrittäjäys ja lapsen hoito vanhempainpäivärahalla. Yrittäjä-äitien on saatava mahdollisuus jaksottaa päivärahapäiviä useampaan osaan ja pidemmälle ajanjaksolle. Lastenhoidon tukien tulee olla käytettävissä jo raskausrahaajan päättymisen jälkeen.

53. Maakuntien ja yritysten elinvoiman vuoksi lentoliikenne Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kemin ja Kokkolan lentokentille on turvattava ostoliikennemallilla vuoteen 2023, kun Finnair keväällä 2021 lopettaa kaupallisen liikenteen.

LUOTTAMUKSEN JA TASA- ARVOISTEN TYÖ- MARKKINOIDEN SUOMI

54. Nuorten neuvonta- ja ohjauspalveluita moniammatillisesti tarjoava Ohjaamo-toi-

mintamalli kannattaa laajentaa kaikenikäisille. Ohjaamoissa kannattaa vahvistaa kykyä tunnistaa osaamista ja tarpeita osaamisen kehittämiseen.

55. Yritysten tarpeisiin vastaavan räätälöidyn työvoimakoulutuksen käyttöä on lisättävä ja sen byrokratiaa kevennettävä. Verovarojen järkevän käytön edistämiseksi ja yrittäjyyden edistämiseksi työvoimakoulutukset on hankittava julkisina kilpailutuksina.

56. Yrittäjien mahdollisuutta kehittää liiketoimintaosaamistaan on vahvistettava resursoimalla riittävästi toisen asteen yrittäjätutkintoja sekä edistämällä yrittäjille suunnattujen korkea-asteen tutkintojen ja erikoistumiskoulutusten koulutusta.

57. Osaavan työvoiman saatavuutta on parannettava. Korkeakoulut kannattaa ohjata tarjoamaan ulkomaalaisille opiskelijoille opintoja, jotka tukevat yhteiskuntaan integroitumista. Tutkinnon suorittaneille EU- ja ETA-alueen ulkopuolisille henkilöille on tarjottava automaattisesti työlupa.

58. Ulkomaalaisia osaajia kannattaa houkuttaa järjestelmällisesti Suomeen osaajapulasta kärsiville aloille nopeuttamalla työlupakäytäntöjä ja purkamalla ulkomaisen työvoiman saatavuusharkinta.

59. Palkkatukijärjestelmää on uudistettava parantamalla sen vaikuttavuutta. Tuki on kohdistettava henkilöille, joilla on vaikeuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Selvitetään mahdollisuutta maksaa palkkatuki suoraan työntekijälle.

60. Palkka-avoimuuteen liittyviä muutostarpeita on tarkasteltava. On arvioitava vaihtoehtoisia keinoja palkka-avoimuuden vahvistamiseksi käytännön työelämän ja erilaisten työpaikkojen olosuhteet sekä muutosten vaikutukset huomioiden.

61. Yhteistoimintalain soveltamisala pitää nostaa 50 työntekijään. Yritysten hallinnollista taakkaa ei lisätä uudistettaessa työlainsäädäntöä.

62. Kaikki sopimisen kiellot on poistettava työelämän säätelystä, jotta yritykset ovat

yhdenvertaisessa asemassa järjestäytymisestä riippumatta.

63. Pitää varmistaa lainsäädännöllä, että myös työntekijät ovat työpaikasopimissa yhdenvertaisessa asemassa riippumatta siitä, kuuluvatko he ammattiliittoon.

64. On toteutettava kokeilu, jossa kaikille yrityksille säädetään määräaikainen toisin sopimisen oikeus eli mahdollisuus sopia työehtosopimuksista poiketen.

65. Työsopimuslaissa on toimiva säännös, joka antaa mahdollisuuden määrittää, milloin kyse on työsuhteesta tehtävästä työstä. Tätä ei pidä muuttaa.

66. Työllisyyttä parantavia koulutusmuotoja on edistettävä. Yritysten kanssa yhteishankintana järjestettävää työvoimakoulutusta ja muuta täsmäkoulutusta kannattaa lisätä.

67. Vahvistetaan nuorten oppisopimuskoulutusta joko porrastamalla palkkausta tai kompensoimalla yrittäjälle syntyviä palkkakustannuksia.

68. Selvitetään lakiperusteisen minimipalkan käyttöönotto.

69. Joka kymmenes yrittäjä tekee töitä myös palkansaajana. Työttömyysturva on ainoa sosiaalivakuutuksen laji, jossa eri statuksilla tehtyä työtä ei voi vakuuttaa yhtäaikaisesti. Yrittäjän ja palkansaajan työssäoloehdot tulee yhdistää siten, että molemmista työnteon tavoista voi kerryttää turvaa.

70. Työssäoloehdon kertymisen tulee perustua vakuutettuun työtuloon ja työskentelyn keston, ei viikkotyöaikaan.

71. Sosiaaliturvaa on uudistettava, jotta se turvaa työuran aikaisen ansiosidonnaisen sosiaaliturvan sekä oikeudenmukaisen eläketurvan kertymän. Yrittäjän eläkelain mukaisen pakollisen vakuuttamisen alaraja tulee nostaa nykyiseltä tasolta vähintään työttömyysturvan alarajalle (13 076 euroa vuonna 2020).

72. Selkeyden vuoksi työtulo tulee muuttaa vuositulosta kuukausituloksi.

73. Kuntien työllisyyskokeiluissa on huolehdittava aloittavien yritysten palveluiden saatavuudesta ja varmistettava starttirahajärjestelmän toimivuus tasapuolisesti koko maassa.

OIKEUDEN- MUKAINEN, YHDENVERTAINEN JA MUKAAN- OTTAVA SUOMI

74. Sote-lakiesitystä on muutettava niin, että se huomioi uudistukselle asetetut tavoitteet, vastaa ihmisten muuttuviin palvelutarpeisiin, ottaa huomioon eri palveluntuottajat sekä palvelutuotantoon käytävissä olevat julkisen- ja yksityisen puolen resurssit.

75. Sote-lakiesityksen vaikutukset yksityisen sektorin toimintaedellytyksiin ja palvelumarkkinoiden kehittämiseen on arvioitava kunnolla huomioiden yli 18 000 sote-yrityksen merkitys osana palveluntuottajaverkostoa. Yksityisissä sote-yrityksissä työskentelee 80 000 henkilöä.

76. Sote-maakuntaa koskeva vaatimus riittävästä omasta palvelutuotannosta on poistettava. Vaatimus rajoittaisi olennaisesti sote-maakuntien mahdollisuuksia päättää palvelutuotantorakenteesta alueellaan. Vaatimus heikentää sote-maakuntien itsehallintoa verrattuna nykyisten kuntien itsehallintoon.

77. Järjestämislain 12 §:n 3 momentti ja sen perustelutekstit estäisivät erikois-

sairaanhoidon hankinnat. Tämä johtaisi siihen, että toimivia sopimuksia ja toimintatapoja olisi purettava ja julkista tuotantoa pystytettävä sinne, missä yksityistä hyvin toimivaa toimintaa jo on. Tämä on poistettava.

78. Palveluiden järjestämistä vastaavien tahon on otettava vastuu markkinoiden kehittämisestä. Maakunnan on tarvittaessa luotava markkinat, ylläpidettävä niitä sekä ylläpidettävä aitoa vuoropuhelua yritysten ja muiden palveluntuottajien kanssa.

79. Pk-yrityksillä ja paikallisuudella on tärkeä rooli lähipalveluissa. Sote-esityksessä on oltava selkeä vaade maakunnan palvelustrategialle huomioida pk-yritykset hankintalain hengen mukaisesti.

80. Maakunnat on veloitettava erottamaan järjestäminen ja tuottaminen. Vain palvelutuotannon tilaajan ja tuottajan eriyttäminen luo tilanteen, jossa kaikki tuottajat toimivat samoin ehdoin ja niiden toimintaa valvotaan samalla tavalla.

81. Maakunnan toimialaan on esitetty oikeus harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa sosiaali- ja terveystoimeen ja pelastustoimeen liittyvissä tukipalveluissa. Tämä olisi huolestuttava kehityssuunta palvelumarkkinoiden kehittymiselle ja yritysmaailmalle. Mahdollisuus on poistettava.

82. Sote-ammattilaisia (erityisasiantuntijat) ei saa kilpailukielloin tai sivutoimikielloin pakottaa työskentelemään yksinomaan julkisella sektorilla, vaan heidän on halutessaan voitava tehdä työtä tai alihankintaa myös yrityksille. Järjestämislain 12 § kokonaisuudessaan on haitallinen palveluiden saatavuuden kannalta.

83. Maakunnille tarvitaan velvoite noudattaa yhtä yhteistä kustannuslaskennan mallia, jotta palveluntuottaja kohdellaan tasavertaisesti ja saadaan aikaan aito kilpailu laadulla ja hinnalla.

84. Potilasdirektiivi takaa potilaalle oikeuden hakeutua hoitoon toiseen EU-maahan ja saada hoidosta korvausta kotimaastaan. Potilasdirektiivin vaatimukset on huomioitava sote-uudistuksessa.

**LUOTTA-
MUKSEN
ARVOINEN**

**OIKEUDEN-
MUKAINEN**

OSAAVA

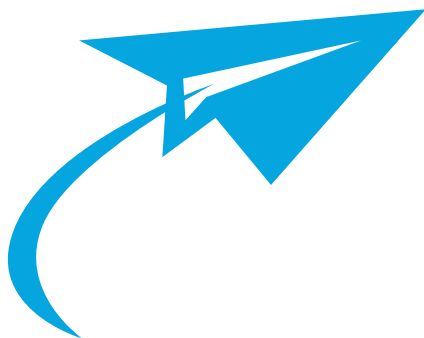
85. Hallituksen sote-esityksestä on poistettava yksityisen sektorin toimintaa rajoittavat esitykset esimerkiksi vuokra-lääkäreiden käytöstä.

86. Palveluita tarvitsevalle on annettava subjektiivinen oikeus henkilökohtaiseen budjettiin ja palveluseteliin. Tämä edistää myös hoitotakuun toteuttamista.

87. Lainsäädännössä on huolehdittava, että sote-keskuksen perustaminen on mahdollista myös pk-yrityksille.

88. Maakuntaveron valmistelu on lopetettava. Se toisi mukanaan uuden verotason (valtio, kunta ja maakunta). Kuntaveron ja maakuntaveron kohdistuvat täysimääräisesti työhön. Verotusoikeuteen sisältyy riski ansiotuloverotuksen kiristymisestä. Se olisi haitallista talouskasvulle ja työllisyydelle.

89. Sosiaali- ja terveysalalla yritysten hallinnollista taakkaa ei pidä kasvattaa. Yksityisiä ja julkisia toimijoita on valvottava samalla tavalla.

OSAAMISEN, SIVISTYKSEN JA INNOVAA- TIOIDEN SUOMI

90. Varhaiskasvatuksen monituottajamalli on säilytettävä. Yksityisten varhaiskasvatuksen tuottajien asemaa ei tule heikentää.

91. On kehitettävä korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjontaa ja palveluita. Korkeakoulututkinto tai sen osia pitää voida

suorittaa joustavasti eri korkeakoulujen tarjontaa hyödyntäen.

92. On aloitettava korkea-asteen oppisopimuskoulutuskokeilu, jossa korkeakoulututkinnon tai sen osia voi suorittaa oppisopimuksella. Kehitetään korkeakoulututkintoja osaamisperusteiseen suuntaan.

93. Korkeakoulujen maksupoliitikkaa pitää tarkastella jatkuvan oppimisen uudistuksen yhteydessä.

94. Jatkuvan oppimisen uudistuksessa on huomioitava pientyönantajien ja yksinyrittäjien lähtökohdat ja resurssit. On tuettava näitä ryhmiä kehittämään tavoitteellisemmin omaa osaamistaan ja henkilöstönsä osaamista.

95. Yritysten tarpeisiin vastaavaa jatkuvan oppimisen koulutustarjontaa kannattaa parantaa ja varmistaa sen riittävyys ja rahoitus. On ohjattava oppilaitoksia sekä yksityisiä koulutuspalveluyrityksiä toimimaan yhteistyöverkostoina myös talouden rakennemuutoksissa.

96. Pitää tunnistaa ja tunnustaa osaaminen, joka on hankittu työssä, harrastuksissa tai arjessa. Tämä tapahtuu kehittämällä tutkintojen, tutkinnon osien ja niitä pienempien kokonaisuuksien osaamisperusteisuutta.

97. Oppilaitosten ja tutkimuslaitosten palveluroolia yritysten kehittämishubeina ja avoimina kokeilu- ja innovaatioympäristöinä pitää vahvistaa.

98. Koulupudokkuuden ehkäisemiseksi ja osaamisen vahvistamiseksi on otettava käyttöön oppivalmiusmalli, jonka ytimessä on yksilöllisesti joustava perusopetus.

99. Oppivelvollisuuden laajentamista on lykättävä, sillä se vie merkittävän osan niukoista resursseista maksuttomiin oppimateriaaleihin, työvälineisiin, -asuihin ja -aineisiin, ylioppilastutkintomaksuihin sekä koulumatkoihin opetuksen ja ohjauksen sijaan.

100. On varmistettava työpaikalla tapahtuvan oppi- tai koulutussopimusmuotoisen koulutuksen tukemiseen riittävät oppilaitosten tuki- ja ohjausresurssit.

#ELVYYSUOMI

 Yrittäjät